

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki metinlerin konu ve ana düşüncelerini verilen boşluklara yazınız.

Bütün yararlıların en yararlısı, insanı insan eden şeydir; o şeyse en çok sanatta vardır. Ölümlü dünyamızda bize yaşamının tadını duyurmuş, insanı daha insanca yaşatmış, insanı insana her şeyden çok yaklaştırmış olan sanatın yararı, düşünebileceğimiz bütün yararların en büyüğüdür. Sanatın bilimi, bilimin tekniği etkilemesinden doğan yararlar bunun yanında hiç kalır. "En tatlı ve en acı şey nedir?" diye bir bilmece vardır; dil bilmececi. Sanat için de "en yararlı ve en yararsız, en kârlı ve en zararlı şey" diye bir bilmece yapılabilir.

Konu:

Sanatın yararları

Ana Düşünce:

Basta insan olmak üzere hayattaki her seye yarar sağlayan tek sey sanattır.

Büyük sanatçı, güçlüğün oluşturduğu engeli kendisine sıçrama tahtası yapan adamdır. Derler ki Michelangelo'yu Musa heykelinin ellerine canlıymış gibi hareket vermeye zorlayan, mermersizlik olmuştur. Sahnede hep birden kullanılacak ses perdelerinin sayılı oluşudur ki Eschyle'i, Kafkas Dağları'nda zincire vurulan Prometheus'un susuşunu icat etmek zorunda bırakan. Eski Yunanlılarda saza bir tel ekleyen adam şiddetle cezalandırılırdı. Sanat baskıdan doğar, dövüşle yaşar, hürlikten ölür.

Konu:

Sanatın ortaya çıkışı

Ana Düşünce:

Engeller sanat eserleri için ilham kaynağıdır.

İcatçıya yeni şeyler düşündüren, hekime yeni tedavi yolları arattıran, öğretmene okulda ders verdiren, marangoza güzel mobilyalar yaptıran, sanatkâra ölmez eserler vücuda getirten hep ümittir. İnsanlığa faydalı olmak ümidi, hastalara şifa vermek ümidi, yeni nesilleri daha iyi yetiştirmek ümidi, meşhur olmak ümidi ve ölmez eserler vücuda getirerek ölümsüzlüğe kavuşmak, ebedi olmak ümidi... Ümit ki açmadığı kapı, deva olmadığı dert yoktur.

Konu:

Ümitli olmanın kazandırdıkları

Ana Düşünce:

Ümit etmenin çözemediği bir sorun yoktur.

KARMA SORULAR

1. Türk dergicilik tarihindeki ilk girişimlerin yaşandığı dönem, Tanzimat dönemidir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren günlük gazetelerle birlikte haftalık, on beş günlük ve aylık dergilerin yayımlanmaya başladığı bu dönem, Türk dergiciliği açısından önemlidir. İlk Türk dergileri tıpkı Avrupa'da olduğu gibi ilmî cemiyetlerin yayın organı olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda Türk dergiciliği bilim dergiciliği olarak gelişmeye başlar. Şu ana kadar yapılan araştırmalar Osmanlıda ilk derginin 1862 yılında çıkarılan Mecmua-i Fünun adlı dergi olduğunu göstermektedir.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk dergicilik tarihi
 B) Dergiciliğe Türklerin bakışı
 C) Osmanlı döneminde dergicilik
 D) Türk dergiciliğinin önemi
2. Denizlerin tuzu karadaki kayalardan gelir. Dağların, kayaların üzerine yağın yağmurun içinde havadan alınan bir miktar erimiş karbondioksit bulunur. Karbondioksit ve suyun birlikteliğinden oluşan karbonik asit, yağmur suyunu birazcık asitli yapar. Yağmur, kayayı aşındırır; asit ise kayanın bileşiminde bulunan parçacıkları erimiş bir durumda beraberinde taşır. Bu suyun içindeki iyonlar; akarsular, nehirler ve haliçlerle okyanuslara taşınır. Bu sebeple deniz suyu tuzludur.

Bu paragrafın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Denizlerin doğadaki önemi
 B) Karbondioksitin denize etkisi
 C) Denizlerdeki tuzun sebebi
 D) Kayaların tuzunun erimesi

1. Paragrafın anahtar sözcüklerini yazınız.

Dergicilik, Türk dergiciliği, ilk dergi, tarih

2. Paragrafın anahtar sözcüklerini yazınız.

Deniz suyu, tuz, kayalar, yağmur

SIRA SENDE

Aşağıda verilen paragrafların konu ve ana düşüncelerini boş bırakılan yerlere yazınız.

Sisamlı Pisagor, Yunan filozof ve matematikçidir. Ünlü Matematikçinin buluşu olan bu ilginç bardağın çok önemli ve anlamlı bir özelliği bulunmaktadır. Pisagor'un 2 bin 500 yıl önce icat ettiği Adalet Kupası (Dikea Kupa) ters Çan biçimindedir ve ilginç bir özelliği vardır. Kupanın altında bir delik vardır ancak sınırları aşmadığınız sürece kupa içindeki dökülmez. Kupanın içinde bir sınır vardır ve bu sınırdan fazla doldurursanız içindekiler alttaki delikten tamamen akar. Bu da şunu akla getirir: "İnsan bazen yaşamın sundukları ile yetinmeyi bilmelidir, zira daha fazlasını arzularken elindekiler de kayıp gidebilir..."

Konu: *Kanaatkar..olmak*

Ana Düşünce: *Elimizdekiyle..yetinmesini..bilmeliyiz.*

On dokuzuncu asrın ruhanilerinden biri Wayland (Veyland) hiç hata yapmayan bir adam gördüğünü söylemiş. Bu harikulade insanın kim olduğunu sorunca cevaben: "İngiliz müzesinin Mısırlılar galerisinde bir mumya." demiş. Eğer bir mumya değil de normal bir insansanız, kendi kendinize itiraf etmek istemeseniz bile, girişeceğiniz her teşebbüste birtakım hatalar yapmanız muhtemeldir.

Konu: *Hata..yapmamanın..yolları*

Ana Düşünce: *Hatasız..insan..olmaz.*

Modern bilim ve teknolojinin en yaygın ve güçlü olduğu bir dönemde unuttuğumuz (yaşamadığımız) içimizdeki çocuğu yeniden keşfe çıkıyoruz ama çember çevirirken, misket oynarken, o ünlü Pal Sokağı çocukları romanındaki gibi çete savaşları yaparken aldığımız keyfi, metal oyuncaklarla kiralık mekânlarda yapılan pahalı ve en korkuncu yapay oyunlarda bulmamız imkansız.

Konu: *Çocukluğa..özlem*

Ana Düşünce: *Teknolojik..oyuncakların..verdiği..mutluluk..çocukken..oynadığımız..oyunların..mutluluğuyla..kar..sılaştırılmaz.*

Milletleri yönetenler doğal olarak öncelikle kendi milletinin varlık ve mutluluklarını isterler. Ancak bütün milletler için aynı şeyi istemek gerekir. Dünyadaki bütün olaylar bunun gereğini açıktan açığa kanıtlar. En uzakta zannettiğimiz bir olayın bir gün bizi etkileyemeyeceğini söyleyemeyiz.

Konu: *Milletlerin..ortak..kaderi*

Ana Düşünce: *Bir..yerde..yasanan..olay..tüm..dünyayı..etkileyebilir.*

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki dördlüklerde yer alan duygu ve durumları işaretleyiniz.

Sanma bir gün geçer karanlıklar,
Gecenin ardında yine gece var;
Çocuklar hiçkırır, anneler ağlar,
Yaşlı gözlerinle kal anneciğim!

Karamsarlık

Umut

Özlem

Bilinmez dünya hâli bu
Zamanla değişebilir insan
Belki dönersin bir akşam vakti
Bulutlarla o uzak diyarlardan

Ümit

Değişim

Yalnızlık

Çalışırsam toprak verir cömerttir
Çalışmak insana büyük servettir.
Emeksiz istemek dermansız derttir
Kese coşar, gönül coşar, el coşar

Azim

Çalışkanlık

Coşku

Ne güzel geçti bütün yaz,
Geceler küçük bahçede...
Sen zambaklar kadar beyaz
Ve ürkek bir düşüncede,
Sanki mehtaplı gecede,
Hülyan eşiği aşılmaz

Mutluluk

Endişe

Yalnızlık

Söylemem içimdekileri,
Korkarım yalnız kalmaktan.
Söyleyemem içimdekileri,
Hayal edemem yaşayacaklarımı
Ya olmazsan...

Ayrılık

Acı

Kaygı

KARMA SORULAR**1. GÜNEŞ DELİSİ**

Akan suyu severim ben
 Işıldayan karı severim
 Bir yeşil yaprak
 Bir telli böcek
 Yeşeren tohum
 Güneş de görsem
 Sevinç doldurur içimi
 Bir günü
 Güzel bir günü
 Güneşli bir günü
 Hiçbir şeye değışmem

Necati Cumalı

Bu şiirde şairin iletmek istediğı mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Kişi hayatın güzelliklerinin farkına vardığında mutluluğı yakalar.
B) Sevginin olmadığı yerde mutluluk ve huzur da olamaz.
C) Bütün kötü duygular, mutsuz insanların bulunduğu yerlerde baş gösterir.
D) Kişi mutluluğı küçük şeylerden kendisi yaratamaz.

- 2.** Gurbet o kadar acı ki ne varsa içimde
 Hepsi bana yabancı hepsi başka biçimde
 Eriyorum gitgide elveda her ümide
 Gurbet benliğimi de bitirmiş bir biçimde

Bu şiirde aşağıdaki duygulardan hangisine yer verilmemiştir?

- A)** Özlem **B)** Karamsarlık
C) Keder **D)** Kararsızlık

1. Şiirin çağrıştırdığı duyguları yazınız.

Mutluluk

Sevgi

Heyecan

2. Diğer seçeneklerdeki duyguları ifade eden cümleler yazınız.

Burnumda tütüyor memleketim (özlem)

Artık bu saatten sonra iyi bir şey olmaz. (karamsarlık)

Akşam oldu, hüznlendim ben yine (keder)

SIRA SENDE

Aşağıdaki şiirlerin ana duygusunu ve başlığını verilen boşluklara yazınız.

Başlık: <i>Yalnızlık</i>	
Ben bir yıldızım yıldızlar ortasında, Sağa bakarım, sola bakarım, eyvah! Yapayalnızım yıldızlar ortasında. Bir bitmez düzeliğe akşamla sabah.	Ana Duygu <i>Yalnız, kalma, korkusu</i>
Başlık: <i>Zafer</i>	
Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik. Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle! Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kabilelerle.	Ana Duygu <i>Kahramanlık</i>
Başlık: <i>Eskiye Özlem</i>	
Zamanla nasıl değişiyor insan! Nerede o günler, o şevk, o heyecan? Yalandır kaygısız olduğum yalan!	Ana Duygu <i>Özlem</i>
Başlık: <i>Özlem</i>	
Yardan ayrılalı yaralı sinem, Gam ile kurulmuş temelim, binam. Ağlar mı, güler mi gör benim sunam. Mektup yâre selâmımı ulaştır.	Ana Duygu <i>Aşk</i>
Başlık: <i>Çocukluğum</i>	
Bu bahar havası, bu bahçe. Havuzda su şırıl şırıldır; Uçurtmam bulutlardan yüce, Zıpızplarım pırıl pırıldır. Ne güzel dönüyor çemberim. Hiç bitmese horoz şekerim!	Ana Duygu <i>Çocukluğa özlem</i>

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki metinleri okuyarak metinden ulaşılabilecek yargıların başına (+) koyunuz.

Sanat ve felsefe bazı yönleriyle birbirine uzak uğraşı alanları olarak görülürken bir yandan da aralarında bazı ortaklıklar bulunması nedeniyle birbiriyle sıkı bir ilişki içerisinde. Sanat ile felsefe arasındaki ortak ve ayrı yönleri belirlemede belki de bizim için hareket noktasını oluşturacak düşünce, sanatın daha çok dış dünyadaki varlıkların insanlar üzerinde uyandırdığı duyguları anlatmaya çalışması; felsefenin ise dış dünyadaki o varlıkların iç yapısına ulaşmaya çalışarak mantıksal düşünce ile daha soyut ve derin gerçeklere ulaşmaya çalışmasıdır. Sanatçılar, daha çok gözle görülen şekillerin insanlarda uyandırdığı duygusal heyecanı ve duygulardaki sürükleyici hazları hissetmeye ve onları türlü yollarla ifade etmeye çalışırlar. Filozoflar ise daha genel ve soyut düşüncelerle uğraşarak mantıksal boyutta birbirine bağlı konuları öznel bir biçimde incelemeye çalışırlar. Bir gerçeğin etrafında örülü çehredeki güzelliği bulan sanatçı, çehrenin altındaki gerçeğin varlığını ve çözümlemesini yapmaya çalışan ise filozoftur.

- Sanat ve felsefe birbirleriyle yakından ilgili alanlardır.
- Sanatın felsefeden, sanatçının filozoftan birtakım farklı yönleri bulunmaktadır.
- Felsefe vasıtasıyla soyut durum ve kavramlar insan zihninde somutlaşır.
- Felsefe olayların mantıksal yönüyle ilgilenir, sanat ise duygulara hitap eder.
- Sanatçılar dış faktörlerin insan üzerinde yarattığı duygusal durumları ifade eder.
- Felsefe ve sanatın olaylara bakış açısı birbirinin aynı olduğu için bunlar ayrı düşünülemez.

Bilgisayarın yaşantımıza girmesiyle birlikte kuşkusuz birçok şey daha kolay hâle geldi. Özellikle devlet dairelerinde bilgisayarların kullanımıyla hem zamandan tasarruf ediliyor hem de bazı kayıtlar artık bilgisayar belleklerine kaydedilerek gereksiz kâğıt israfı yapılmamış oluyor. Devlet dairelerindeki kolaylıklar, toplumumuzun yaşam biçimini de olumlu yönde etkiliyor. Her ne kadar gün geçtikçe gereksinimlerimiz artıyor ve buna bağlı olarak bilgisayar teknolojisinin imkânları zorlanmaya çalışılıyorsa da bugün SBS kayıtlarının bile ağ ortamından yapılması, bilişim ortamındaki gelişmelerin yaşamımızı olumlu yönde etkilediğini tartışılmaz kılmaktadır.

- Bilgisayar birçok işin kolaylıkla yapılmasını sağlayan işlevsel bir alettir.
- Kâğıt ve zaman tasarrufu sağladığı için bilgisayar kullanımı desteklenmektedir.
- Bilgisayarın hayatımıza kattığı kolaylıklar dolaylı olarak yaşamımızı da olumlu etkilemektedir.
- Birçok verinin bilgisayar belleklerinde saklanması kaybolma riskini artırmaktadır.
- Bilgisayar teknolojisinde gelişim sağlamak için bilişim imkânları zorlanmaktadır.

KARMA SORULAR

1. Sevinçlerimizi tüm bayramlarda "bayram sevinci" ile yaşamış insanlarız. Bunun içindir ki gün oluyor arıyoruz böylesi günleri ve "Nerede o eski bayramlar?" diyoruz. Bazen zamanı gösteriyor bayramlar, bazen yaşamın ta kendisini. Bayramlarımız neşe ve sevincin bir tür ete kemiğe büründüğü günler. Bunlar yaşantımızda hep vardı, bundan sonra da hep var olacak. Bizim çocuklarımız da bizim gibi "Nerede o eski bayramlar?" diyecekler.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gelecek nesiller kendilerinden öncekiler gibi bayramları özleyecekler.
- B) Bayramlar, gün geçtikçe eski değerini yitirmektedir.
- C) İnsanlar, eski bayramları özlemle anmaktadır.
- D) Bayramlar sevinç ve coşku içinde yaşanan günler olduğundan özlemle anılmaktadır.

2. Yaşama sevinci varken ortada,
Neden bozacaksınız güzelliğinizi?
Siz ki umutla geldiniz dünyaya,
Işık getirdiniz çocuklar,
Işığınız sönmessin gün boyu,
İnsanlık için çalışın el ele,
Bozmayın güzelliğinizi.

Aşağıdakilerden hangisi bu şiirde şairin çocuklardan beklediklerinden biri değildir?

- A) Hayata sıkıca sarılmaları
- B) Her zaman iyimser olmaları
- C) Birlik ve beraberlik içinde olmaları
- D) Doğal güzellikleri korumaları

1. Paragrafın ana düşüncesini yazınız.

Bayramlar gün geçtikçe eski değerini yitirmektedir.

2. Şiirde ulaşılabilecek olan ifadeleri seçeneklerle eşleştiriniz.

- A) Yaşama sevinci varken ortada,
- C) İnsanlık için çalışın el ele,
- D) Bozmayın güzelliğinizi.

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki paragraflara uygun başlıkları yazınız.

Çocuklarda Dil Gelişimi

Piaget'ye göre, çocuğun çevresini ve doğayı tanması ile dilsel gelişmesi, dil yetisini kullanarak kavramlarla sözcükler ve dil arasındaki bağlantıyı kurarak konuşmayı öğrenmesi, birlikte gelişen süreçlerdir. Çocuğun çevresini tanıdığı ve kendini geliştirdiği dile ana dili denmesinin nedeni, çocuğun bu süreci genellikle anasının kucağında onunla birlikte yaşamasındandır.

Toplum ve Dil

Bir arada yaşayan insan topluluklarının "toplum" niteliğine kavuşabilmesi için gerekli en temel öğelerden biri, hiç kuşkusuz dildir. Çünkü toplumlar, aralarında birçok yönden "ortaklık" bulunan toplulukların oluşturduğu yapılardır. Kültür, tarih, soy, inanç ve dil gibi ortaklıklar; toplumları oluşturan "temel yapı taşları" olarak kabul edilebilir. Bu yapı taşlarının her biri, kendi içinde olduğu kadar, diğer yapı taşlarını etkileme açısından da çok önemlidir. Çünkü bir toplumun kültüründeki etkiler, doğal olarak diline de yansır. Aynı biçimde dildeki değişimler de kültüre yansır. Dil, bir milletin özelliklerinin sadık aynasıdır. Ulusal benliğini, özelliklerini bu bilinçle kavrayabilecek duruma erişmedikçe hiçbir millet siyasi ya da manevi yönden kendisinden üstün olan yabancı milletlerin kültürel etkisine ve bu kültürün taşıyıcısı olan yabancı sözcüklerin ana diline girmesine engel olmak gerektiğini tam olarak kavrayamaz.

Savunma

Cumhuriyet'in ilânından sonra İstanbul'da bir resepsiyon verilir. Tüm dünya ülkelerinin elçileri ve ataşeleri de bu resepsiyona davet edilir. Davet güzel bir şekilde devam etmektedir fakat İngiliz ataşesi olan binbaşının bakışları Mustafa Kemal'in gözünden kaçmaz. Ataşe bütün davet boyunca kendisine dik dik bakmıştır ve bakmaya devam etmektedir. Ne olduğunu öğrenmek için yaverini ataşenin yanına gönderen Mustafa Kemal'e yaver şöyle der:

- Paşam, kendisine neden ters bir tavır takındığını sordum, o da bana Mustafa Kemal'in Çanakkale'de babasını öldürdüğünü söyledi. Bunun üzerine Mustafa Kemal şöyle der:
- Git sor bakalım, babasının Çanakkale'de ne işi varmış?

İnci

Okyanusun dibinde yatan bir istiridye, su üzerinden akıp geçsin diye kabuğunu açmış. Su içinden geçerken solungaçları yiyecek toplayıp midesine gönderiyormuş. Aniden yakınındaki bir balık, bir kuyruk darbesiyle kum ve çamur fırtınası yaratmış. İstiridye derhal kabuğunu kapamış ama çok geç kalmış. Sert ve pürüzlü bir kum taneciği içeri girip iç derisi ile kabuğun arasına yerleşmiş. Kum tanesi istiridyeyi çok rahatsız ediyormuş. Ama kabuğunun içini kaplaması için kendine verilmiş olan salgı hücrelerini hemen çalıştırarak minik kum tanesinin üstünü kaplamaya başlamış; ta ki nefis, parlak ve son derece değerli bir inci oluşana kadar.

KARMA SORULAR

1. Neler söylenmemiş, neler yazılmamış ki bu konuda? Kişi, tarih boyu kendini bildiğinden bu yana dostluğu öteki duygularından üstün tutmuş, dost bildiğine sarılmış dört elle. Dostunu dünyanın en güvenilir, en inanılır kişisi kabul etmiş. Bizim eski bir şairimiz duygularını, "Dünyayı seninle sevmişim ey dost!" diyerek anlatmış. Gerçekten de dünya ancak sevgiyle, dostlukla güzelleşir. Çıkar mücadelelerinin ve yalnızlığın egemen olduğu bir dünyada yaşamaktan bizi kurtaran da dostluktur.

Bu parçaya verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnızlık
B) Dostluk
C) Sevgi
D) Paylaşmak

2. Ben bilimsel yönden olgunlaştıkça şunun farkına vardım ki çocuk, insan olarak doğduğunda öyle bir şekilde donatılmış potansiyel olarak doğuyor ki yaşamı anlamaya "doğarken" başlıyor farkında olmadan. Yani doğduğu anda bir çocuk, "Ben kimim?" sorusunun cevabını, çevrede kendisine nasıl tepkide bulunulduğuna göre kaydetmeye başlıyor. Örneğin çocuğun çevresinde ağladığı zaman birileri "Şşş!.." mi diyor ya da "Ne oldu tatlım?" diye mi konuşuluyor? Böylelikle çocuk "Ben sevinecek, kabul edilecek birisiyim." ya da "Ben istenmeyen birisiyim." yönüne doğru gitmeye başlıyor.

Bu paragrafa verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çocuk Eğitimi
B) Gelişimin Basamakları
C) Duygusal Tepkiler
D) Kararlılığın Önemi

1. Paragrafın konusunu yazınız.

Dostluğun önemi

2. Paragrafın ana düşüncesini yazınız.

Verilen tepkiler çocuğun kişisel gelişimine eklenmiş bir tuğladır.

SIRA SENDE

Aşağıda verilen paragraflara uygun başlıklar yazınız.

ATATÜRK VE GELİŞİM

Atatürk'ün düşünce yapısını belirleyen; onun yaşadıkları, gözlemledikleri ve okuduklarıdır. Atatürk, daha öğrenci iken ülke sorunlarıyla ilgilenmiş, olaylardan sonuçlar çıkarmıştır. Halka dayanmayan yönetimlerin verdiği zararları yaşayarak görmüştür. Atatürk'ün düşünce yaşamını oluşturan önemli etkenlerden bir diğeri kültürdür. Kültür dendiğinde o toplumun dili, edebiyatı, güzel sanatları, sporu, ahlâkı, folkloru, gelenekleri ve yaşama biçimleri akla gelir. Atatürk, Türk halkının kültürünü gözlemlemiş, yapısal dönüşümlerde bu kültürü çıkış noktası almıştır.

TEKNOLOJİNİN ZARARLARI

Teknolojik gelişme çıkrık makinesi ile beraber işsizliğe, ilaçlarla beraber yeni hastalıklara, tarımın modernleşmesi ile beraber toprağın fakirleşmesine, çamaşır makinesi gibi yaşamı kolaylaştıran cihazlarla beraber çevre kirliliği ve endüstriyel atıkların oluşmasına yol açmıştır. Teknolojik ilerleme sonucu doğal bir dünya ve yaşamdan yapay bir yaşama ve sanal bir dünyaya geçiş başlamıştır.

OKUMA ALISKANLIĞI KAZANDIRMAK

Küçük yaşlarda, çocuğunuza özel zaman ayırarak onun ilgi düzeyi ve yaşına uygun öykü ve masal kitaplarını okuyarak okuma sevgisinin temellerini atabilirsiniz. Böylece onun dünyasını zenginleştireceğiniz gibi birlikte kitap okumak, anne ve babayı çocuklarıyla birbirine yakınlaştırır. Beraber okuma saatleri yaparak çocuğunuza model olun. İlk adımı çocuğunuzun ilgi alanlarına yönelik spor, uçaklar, tekneler gibi konuları işleyen kitapları seçmesine izin vererek yapın. Hatta bu kitapları çocuğunuzla birlikte seçin.

MEDENİ TOPLUM

Biz her bakımdan medeni insan olmalıyız. Fikrimiz ve zihniyetimizle beraber kıyafetlerimizde tepeden tırnağa medeni olmalıdır. Medeni olacağız ve bununla iftihar edeceğiz. Zihinlerini ve fikirlerini medeniyetin emrettiği değişikliklere uyduramayanlara bakınız! İstirap içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız ve en son felaket çamuruna batmamız bundandır. Beş altı sene içinde kendimizi kurtarmış isek bu, zihniyetimizde gerçekleşen değişikliktendir. Artık duramayız, hep ileri gideceğiz. Çünkü mecburuz!

BİRLİKTE ÇÖZELİM

1. Aşağıda verilen paragrafları karşılayan birer soru yazınız.

Şimdi ben gençlere bakıyorum; aralarında şüphesiz çok iyi olanlar var; ama öyleleri de var ki, kendilerinin bir şeyler öğrenmelerine yarayacak en kıymetli zamanlarını, tıpkı mirasyedinin paralarını düşün-cesizce sağa sola savurması gibi harçayıp duruyorlar. Gerçi harcanan para tekrar kazanılıp yerine konabilir. Zamansa öyle değildir. Bir kere gitti mi bir daha geri dönmesine imkân yoktur.

Parçayı karşılayan soru:

Sizce gençler zamanı verimli kullanabiliyor mu?

Toplum olarak güzellik duygumuzu, estetik hazlarımızdan pek çoğunu kaybettik. Güzellikleri kaybede kaybede çirkinlikleri normal karşılayan bir toplum hâline geldik. Daha beteri iki asırdan beri doğru dürüst bir güzellik ortaya koymadığımızı söyleyince eleştiriliyorum. Oysa yaptığımız estetikten yoksun inşa edilen anıtlar, köprüler, çeşitli yapılar güzellik duygumuzu yitirdiğimizi anlatmaya yetiyor. Tıpkı işitme engelli birinin çevresindeki şamatayı duymaması gibi...

Parçayı karşılayan soru:

Toplum olarak güzellik kavramını koruyabildik mi?

2. Aşağıdaki paragraflarda verilen altı çizili sözlerin parçaya kattığı anlamları yazınız.

Kişisel gözlemlerin öne çıktığı yazıların getirdiğini, bilimsel araştırmalar getiremez. Aydınlar için çok önemli olan bilimsel araştırmalar, yazarlara yetmez; onlar için kişisel saptamalar çok daha önemlidir. İnsanın insandan alabildiğini; deneylerin sayıların alması olanaksızdır.

Bakış açısının kişiden kişiye değiştiği

“Neden konuşuyoruz?” sorusu ne kadar temel bir soruysa “Nasıl konuşuyoruz?” sorusu da o kadar temel bir soru bana göre. Nasıl konuşuyoruz? Daha önce konuşuyor muyduk, bunu da bilmiyorum. Kuralları olan, sınırsız sayıda kök kelimeleri ve kök kelimelerden türetilmiş binlerce sözcüğü olan bir dil kullanıyoruz. Biz Türk dilini kullanıyoruz. Kullanıyoruz da acaba bu dilin hakkını verebiliyor muyuz? Hiç sanmıyorum.

Gerektiği gibi kullanma

KARMA SORULAR

1. Hayvanlar üzerinde yapılan birçok deney, ödül veya cezaya sebep olmayan duygusal algıların çok güç hatırlandığını göstermiştir. Çağdaş, teknolojik cihazlarla yapılan kayıtlar da duygusal uyarıların beyin kabuğunu sürekli etkilediğini göstermektedir. Uyarının ödül veya ceza yönü yoksa algılama sönük geçmekte ve beyin kabuğu alışkanlık göstermekte, uyarıyı önemsememektedir. Ters durumda, uyarı ödül veya cezaya sebep oluyorsa beyin kabuğunun cevabı ve uyarıyı algılaması gittikçe kuvvetlenmekte ve kaydedilmektedir, yani hafızaya "mermere kazınır gibi" yazılmaktadır. Bu araştırma sonucunun insanların öğrenme stilleri için çok önemli bir veri olduğu göz ardı edilmemelidir.

Bu parçada altı çizili ifade ile aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

- A) Kararlı olmak
B) Emek gerektirmek
C) Kalıcı olmak
D) Özveri gerektirmek

2. Dünyaya hangi harf olarak geldiğini anlamaya ve hangi harflerle bir arada durmak gerektiğine çocukken yön veremezsek ve bir şeyleri hep yanlış yerde ararsak bulamadıklarımızın ne olduğunu bile anlayamayız. İşte bu yönlendirmeyi yazılarımla yapabildiğimi düşündüğümünden öncelikle çocuklar için yazıyorum.

Bu paragraf aşağıdakilerden hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

- A) İnsanın dünyada neyi temsil ettiğini anlamak mümkün müdür?
B) Yapıtlarınızdaki hedef kitlenin çocuklar olması özel bir tercih midir?
C) Çocuk eğitiminde edebiyatı kullanma fikri nasıl ortaya çıktı?
D) Yazılarınızı hitap ettiğiniz okuyucu kitesini nasıl belirliyorsunuz?

1. Paragrafın konusunu yazınız.

Hafızanın gücü

2. Paragrafın ana düşüncesini yazınız.

Her şey küçük yaşlarda öğretilmeye başlanmalıdır.

Paragraf Oluşturma

- * Paragraf oluşturma sorularında, karışık olarak verilen cümlelerin paragrafın anlam, dil ve anlatım bütünlüğü göz önünde bulundurularak sıralanması istenir. Bir paragrafı oluşturacak, karışık olarak verilen bu cümlelerin sıralanmasına giriş cümlesinin tespit edilmesiyle başlanır. Seçeneklerden gidilerek yanıtı ulaşılabılır.

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıda verilen numaralanmış cümlelerle anlamlı paragraflar oluşturunuz.

1. Bu arayışın sonucunda, bir iletişim aracı olarak "dil" ortaya çıkmıştır.
2. Fakat bu görüşlerin çoğu, bir "ihtiyaç" temeline dayanmaktadır.
3. Diller, toplumların ihtiyaçlarından doğmaktadır.
4. İnsanlar, yaratılışları gereği iş birliği yapmak, çevresindeki olayları ve nesnelere anlayıp ifade etmeye çalışmak ve düşüncelerini paylaşıp kendini ifade etmek için bir anlaşma aracının gerekliliğini hissetmişlerdir.
5. Dilin doğuşu ile ilgili bilimsel, felsefi, efsanevi ve dinî boyutta türlü görüşler vardır.

5 - 2 - 3 - 4 - 1

1. Bir yapıtın açıklanmasında yazarın yaşam öyküsü, yapıtın anlaşılmasında temel bir öge değildir.
2. Çeşitli toplumsal sınıfların düşüncelerinin çözümlenmesiyle de doğrudan doğruya açıklanabilir.
3. Yazarın düşünce ve niyetlerinin bilinmesi de bu yapıtın anlaşılmasında temel bir öge olamaz.
4. Yapıt, önemli bir yapıt olduğu ölçüde, kendi gücüyle yaşar ve anlaşılır.

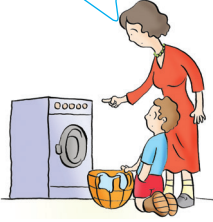
1 - 3 - 4 - 2

Paragraf Tamamlama

- * Paragraf tamamlama sorularında paragrafın giriş, gelişme veya sonuç bölümlerinden birinde boş bırakılan yere paragrafın anlam bütünlüğüne uygun bir cümlenin getirilmesi istenir. Bu soruların çözümünde paragrafı oluşturan cümleler arasındaki anlam, dil ve anlatım bütünlüğü hareket noktasıdır.

KARMA SORULAR

1. Programın özelliğine göre sıcaklığı ayarla ve "başlat" düğmesine bas.
 2. Renkli ve beyaz çamaşırları birbirinden ayır. Çünkü renkli çamaşırlar beyazları boyayabilir.
 3. Yıkayacağın çamaşır türüne göre yıkama programını seç.
 4. Çamaşırların ceplerini kontrol ederek onları makineye at.
 5. Deterjan gözüne deterjanı ve yumuşatıcıyı koy.
 6. Deterjanın "matik deterjan" olmasına dikkat et.

Oğluna çamaşır yıkamayı öğreten Ayça Hanım'ın cümleleri nasıl sıralanmalıdır?

- A) 5 - 6 - 1 - 3 - 2 - 4
 B) 2 - 4 - 5 - 6 - 3 - 1
 C) 3 - 5 - 4 - 2 - 6 - 1
 D) 2 - 3 - 4 - 1 - 6 - 5
2. (1) Psikologların ortaya koyduğu fizikçilerin de doğruladığı çok çarpıcı bir iddia var. (2) İnsanların bizi sevip sevmediğini kolaylıkla hissedebilmemiz, "Adını koyamasam da onunla aramızda bir gerginlik hissediyorum." diyebilmemizin sebebi altıncı his değil oldukça bilimsel bir durummuş yani. (3) Bu durumda sanıyorum ki ön yargıdan ibaret olmayan iç sesimize kulak vermemiz gerekiyor. (4) Tabii bir de başımıza dert açmamak için aurasından yaydığımız enerjinin türüne de dikkat etmeliyiz.

Bu paragrafın anlam bütünlüğünün sağlanabilmesi için numaralanmış cümlelerden hangisinden sonra "İnsanlar bedenlerinden yaydıkları 'aura' denilen bir ışınla o an ne hissettiklerine dair enerji yayarlar mı?" cümlesi eklenmelidir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

1. Oluşturulan paragrafta neden bahsedilmektedir?

Nasıl çamaşır yıkanır?

2. Paragrafın konusu nedir?

İnsanların birbirini nasıl anladığı

SIRA SENDE

1. Üzümlü kek yapabilmek için izlenmesi gereken yol karışık olarak verilmiştir. Yönergeleri doğru bir şekilde sıralayınız.

1. Kuru üzümü yıkayıp üzerine az miktarda un serpip hazırladığınız kek hamurunun içerisine ilave ederek karıştırın.
2. Üzerine un, kabartma tozu, vanilya döküp karıştırın, kek hamurunu hazırlayın.
3. 150 derecede 45 dakika pişirin ve servis yapın.
4. Bir kapta yağ, şeker, yoğurt ve yumurtayı çirpin.
5. Üzümlerin eşit miktarda dağıldığına emin olduğunuz bu karışımı önceden yağladığınız kek kalıbına boşaltın.

4 - 2 - 1 - 5 - 3

2. Aşağıda verilen cümlelerden paragrafın giriş cümlesi olmaya uygun olanları işaretleyiniz.

Dertlerini, sevinçlerini arkadaşlarıyla paylaşanlar eşsiz bir dost olur.

O zamandan beri istediğini elde etmek için çabalıyorduk.

Nasrettin Hoca'nın da mizahımıza katkıları olmuştur tabii ki.

Milli bilince ulaşmak ancak okumakla mümkün gözüküyor.

Toplum içinde doğru hareket etmek bireylerin tutumuyla yakından ilgilidir.

Sene sonu bitirme sınavlarına da bu konuları ekleyeceklerdi.

Şiir yazmak her şeyden önce çok hassas duygular ister.

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki paragraflarda anlam akışını bozan cümleyi işaretleyiniz.

(I) Dünya onu anlatan kitaplardan, dergilerden, yazılardan çok daha hızlı bir biçimde yol alıyor. (II) Hayat şartlarının değişmesi bizi yer yer zorda bırakıyor. (III) Ne yazarsak yazalım, ne anlatırsak anlatalım dünya gene bizim önümüzde. (IV) Onun şaşırtıcı hızına değişimine kalem uydurmak mümkün değil. (V) Her gün bir öncekinden daha fazla sürprizlerle dolu olarak gelip kuruluyor kağıtlarımıza, ekranlarımıza, perdelerimize, gözlerimize.

(I) Faust efsanesi, ortaya çıktığı günden bu yana sayısız yazınsal müzikal ve görsel sanat yapıtının konusunu oluşturmuştur. (II) Goethe bunun en çok bilinen örneğini yazınsal alanda vermiştir. (III) Konunun opera türüne uygunluğu nedeniyle birçok değerli müzik adamı bu konuyu işleyen yapıt ortaya koymuştur. (IV) Ünlü efsane nedense görsel sanatlarda pek rağbet görmemiştir. (V) Özellikle Alman edebiyatını şöyle bir karıştırırsanız Faust adında onlarca farklı yapıtla karşılaşsınız.

(I) Kıvrak zekâsını, espri yeteneğini ve alaycılığını babasından, sorumluluk duygusunu geniş görüşlülüğünü, soyut düşünme yeteneğini ve mizah anlayışını annesinden almıştı. (II) Yapısının biçimlenmesinde annesinin ailesindeki çizgi dışı ve ilginç kişiliklerin rolü olduğu gibi hepsi farklı kişilikteki kardeşlerinin de payı olmuştur. (III) Kardeşlerinin kişilikleri farklı olduğu gibi meslekleri de birbirinden tamamen farklıdır. (IV) Bu yapıda ev içindeki tatlı rekabet ortamının da etkisi olmuştur. (V) Başarılı bir yazın hayatı sürmesinin temelinde yakın olduğu herkesten aldığı bir parça özelliği birleştirdiği yazar kimliğinin büyük payı vardır.

(I) Karşı karşıya olduğumuz problemler kum taneciğine benzer, bizi rahatsız eder ve biz de bu taneciklerin bize niye bu derece eziyet çektirip bizi asabileştirdiklerine şaşarız. (II) Fakat azmin getirdiği cesaret ve kuvvetle zayıflıklarımızın üstesinden geliriz. (III) Zamanla görürüz ki bu problemler daha alçak gönüllü, isteklerimizde daha ısrarcı, çevremizdekilere daha yakın, daha akıllı ve sorunlarımıza karşı daha dayanıklı hâle gelmemizi sağlamış. (IV) Gizli gücümüzle, yaşamımızdaki pürüzlü kum taneciklerini, bize kuvvet veren ümit ve ilham kaynağı olan değerli incilere dönüştürmüştüz.

KARMA SORULAR

1. (1) Kirli sarı duvara çivilenmiş, gri asık suratlı posta kutusuna baktım. (2) Soğuk metal kutudan gökkuşağı fışkırıyordu sanki. (3) İçimi bir kaygı kapladı birdenbire. (4) Loş bir boşluğun içinde, hem de yıllardan sonra minik posta kutumda müjdecî, sarı bir zarf...

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam akışını bozmaktadır?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

2. Televizyonların çocuklar üzerinde olumsuz etkileri olduğu için çocuklarımızın televizyon seyretme alışkanlıklarına ister istemez dikkat etmek zorundayız. (1) Televizyon programlarının, filmlerin, dizilerin çocukların ve yaşadıkları toplumun, aile yapısının özellikleri düşünülerek seçilmesi gerekiyor. (2) Televizyonun gerekli bir ihtiyaç olduğunu düşünmüyorum. (3) Çocuk eğer bir şeyler öğrenmek istiyorsa farklı kaynaklara yönlendirilebilir. (4) Televizyon yerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmak çocuğun gelişiminde daha olumlu etkiler sağlayacaktır.

Uzmanın yaptığı bu açıklama, iki paragrafa bölünmek istendiğinde ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

1. İşaretlediğiniz cümlelerin hangi yönüyle paragrafın anlam bütünlüğünü bozduğunu yazınız.

Kendisini mutlu eden bir süreci anlatırken birden "kaygı"dan bahsediliyor.

2. İkinci paragrafın giriş cümlesinin ana düşüncesini yazınız.

Öncelikli ihtiyaçlar içinde TV olmamalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki paragrafta anlam bütünlüğünün sağlanması için yer değiştirmesi gereken cümleleri yazınız.

(1) Hani hepimizin çevresinde ne yemek yiyeceğine bile bir türlü karar veremeyen şu çekilmez insanlar var ya... (2) Bu durum "En kötü karar bile kararsızlıktan iyidir." düşüncesinin de tarihe karışmasına sebep oluyor. (3) Ama bu durum o kadar acınası değilmiş, aksine karar vermek aklın durduğu anmış. (4) Yani insan bir konuda karara varmışsa bu "Benim düşünce yetim durdu. Bu yüzden bu karara vardım." anlamına geliyormuş. (5) Şaşar kalırız bu insanlara ve bu kadar kararsız oldukları için acırız hatta.

2 - 5

(1) Günümüz turizmde tatil kavramı, belli bir grubun zevk ve lüks unsuru olmaktan çıktı. (2) Turizm sektörümüz, bu sebeple, toplumun sosyal ve ekonomik hedeflerine uygun, insanların beklentilerine cevap vermek gibi yeni bir rol üstlendi. (3) İnsanların eskiden "Yapmasak da olur." diye geçiştirdiği bu süreç, böylece, artık her insanın uzun ya da kısa mutlaka beklediği bir dönem hâline geldi. (4) Tatilin lüks değil de önemli bir ihtiyacın giderilmesi demek olduğunu uzmanlar da doğruladı.

2 - 4

(1) Romancı olmak için yalnızca yetenekli olmak yeterli değildir. (2) Demir yoksa istediğiniz kadar örsü dövün yalnızca ses çıkarır, güzel bir demir nesne elde edemezsiniz. (3) Çünkü demir gibi, yetenek de işlendiği sürece gelişir. (4) Romancının da anlatacak konuları, öyküleri, yaşam verecek kişileri, kısacası okura sunacak bir dünyası olmalıdır.

2 - 4

(1) Ortaya yedi kiremit konur. (2) Topla en çok kişi vuran grup kazanır. (3) Kiremitleri ilk deviren diğer grubu topla vurma hakkını kazanır. (4) İki gruba bölünen çocuklar kiremitlere top atıp isabet ettirerek onları yık-maya çalışırlar.

2 - 4

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki metinlerde kullanılan anlatım biçimleri ve düşünceyi geliştirme yollarını verilen boşluklara yazınız.

Milly Buck şafak sökerken barakadan çıktı. Sundurmada durarak bir an gökyüzüne baktı. Şişman, çarpık bacaklı, uçları aşağı doğru kıvrık bıyıklı, avuçları nasır bağlamış dört köşe elleri olan bir adamdı. Su rengini andıran gözlerinde düşünceli bir ifade vardı. Şapkasının altından fırlayan saçları dik dik ve dağınıktı. Bir yandan sundurmada duruyor, bir yandan da gömleğinin eteğini pantolonunun içine sokmaya çalışıyordu.

Anlatım Biçimi: **Betimleyici**

Düşünceyi Geliştirme Yolları: **Benzetme**

Mart başlayalı kırkını geçmiş nice tanıdıklarım hastalandı. Bazılarının bronşiti, bazılarının romatizması azmış. Baharın hastalıkları saymakla tükenmez ki... Mart güneşi canlılığı ile çöreklenip yatan bütün yılanları uyandırıyor. Toprağın yeniden gençliğe kavuştuğu bu mevsimde hava, kuş cıvıltıları ile beraber insan iniltileri ve hırıltıları ile dolu. Dün, neşeli bir kır köşesinde baharın bu iki zıt levhasını yan yana gördüm: Bir tarafta genç hayvanlar oynuyor, kuşlar uçuyor; diğer tarafta ise yaşlı hastalar, yorgun iskeletlerin soğumuş kemiklerini güneşte ısıtmakla meşgul.

Anlatım Biçimi: **Öyküleyici**

Düşünceyi Geliştirme Yolları: **Örnekleme, benzetme**

Geçmişte burası her sokağında belirli mesleklerin yer aldığı ve bunların da el işi imalatının sıkı denetim altında bulundurulduğu, ticari ahlak ve törelere çok saygı gösterilen bir çarşı idi. Her türlü değerli kumaş, mücevherat, silah, antika eşyalar, konusunda nesillerce uzmanlaşmış aileler tarafından, tam bir güven içinde satışa sunulurdu. Geçen yüzyılın sonlarında deprem ve birkaç büyük yangın geçirdikten sonra eskisi gibi onarılmışsa da geçmişteki özellikleri, yozlaşarak değişikliğe uğramıştır.

Anlatım Biçimi: **Açıklayıcı**

Düşünceyi Geliştirme Yolları: **Karşılaştırma**

On bir yaşındaydı ve New Hampshire Gölü'nün, ortasındaki adadaki evlerinden ne zaman eline bir fırsat geçse hemen balığa giderdi. Levrek avı yasağının kalkmasından bir gün önce, babasıyla akşamın ilk saatlerinde küçük güneş balıklarından yakaladı. Sonra oltasına yem takıp oltayı fırlatma talimi yaptı. Artık eski günlerdeki gibi balık avına hazırdı. Yem suya değdiği zaman gün batımında suda altın haleler oluşturmuş daha sonra gölün üzerinde ay doğmuştu. Oltasının hızla çekildiğini hissedince oltaya büyük bir balık geldiğini anladı. Babası oğlunun balığı çekişini hayranlıkla izledi. Çocuk sonunda yorgun düşen balığı sudan çıkardı. O güne kadar gördüğü en büyük balıktı bu levrek ama av yasağının kalkmasına sadece saatler kalmıştı.

Anlatım Biçimi: **Öyküleyici**

Düşünceyi Geliştirme Yolları: **Karşılaştırma**

KARMA SORULAR

1. Babalar günü fikri Amerikalı Dodd kardeşler tarafından 100 yıl önce ortaya atılmıştır. Dodd kardeşlerin babaları, altı çocuğunu büyük çaba göstererek kendi başına yetiştirmiş. Kardeşler babalarının kendileri için ne kadar büyük bir fedakârlık yaptığını hissetmiş ve aynı "Anneler Günü" gibi bir "Babalar Günü" tesis etmek istemişler, Doddlar babalarının doğum günü olan 5 Haziranın "Babalar Günü" ilan edilmesi için 1909'da çalışmalarına başlar ve ilk olarak 1 Haziran 1910'da "Babalar Günü" Washington'da kutlanmaya başlanır ve ABD'nin diğer kentlerine sonra da dünyaya yayılır.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Açıklama
B) Öyküleme
C) Betimleme
D) Tartışma

2. Her düz yazı metni, uzun bir düşünme oyunudur. Yazmanın en haz veren yanı da onun bu oyunsu yanıdır. Yazarken kendi düşüncelerimizi, duygularımızı, hayallerimizi, bilinçaltına attıklarımızı harekete geçirerek hiç yoktan bir dünya yaratırız. Tabi ki her oyunun kuralları olduğu gibi yazmanın da kuralları vardır. Bu kuralları ne kadar iyi bilirsek yazma sürecinde yaşanabilecek tıkanma noktalarını aşmak da o kadar kolay olacaktır. Böylece yazma güçlüğü çekenler, yazmanın hiç de güç olmadığını görerek yazmaktan keyif alacaklardır.

Bu parçada yazar, düşüncesini desteklemek amacıyla aşağıdakilerden hangisini kullanmıştır?

- A) Tanımlama
B) Benzetme
C) Örneklemeye
D) Karşılaştırma

1. **Bu anlatım biçiminin belirgin özelliğini yazınız.**

Okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla yazılır.

2. **Diğer seçeneklerdeki ifadeleri paragraftan bulduğunuz cümlelerle eşleştirerek yazınız.**

Tanımlama: Her düzyazı metni uzun bir düşünme oyunudur.

Benzetme: Her düzyazı metni uzun bir düşünme oyunudur.

Karşılaştırma: Yazmanın en haz veren yanı da onun bu oyunsu yanıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki paragraflarda kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını bularak altlarındaki kutuları işaretleyiniz.

İnsanlar arasındaki vermede nasıl bir üstün olma niteliği varsa almada da boyun eğme niteliği vardır. Onun içindir ki 1. Beyazıt, Timur'un gönderdiği hediyeleri hakaretler ederek geri çevirmiş. Sultan Süleyman'ın bir Hint imparatoruna yolladığı hediyeler de öyle kızdırmış ki adamı, kabaca reddederek: "Bizim âdetimiz almak değil, vermek." demekle kalmamış, hediyeleri getiren elçileri zindana attırmış.

 Örnekleme

 Tanık gösterme

 Karşılaştırma

Pasifik Okyanusu'ndaki Mikronezya Adası yakınlarına kurulu antik Nan Madol kentinin inşası, MÖ 200'de başladı ve 1000 yıl sürdü. 250 milyon tonluk dev bazalt bloklar kullanılarak yapılan bu kent, 100 yapay adayı kanallarla birbirine bağlıyor. Bu kadar bazaltın bölgeye nasıl getirildiği ise hâlâ sır.

 Sayısal verilerden faydalanma

 Tanık gösterme

 Karşılaştırma

1900 yılında Girit açıklarındaki bir batıkta araştırma yapan bilim adamları ilginç bir cisme rastladı. Tahta bir muhafazanın içine yerleştirilmiş bir dizi bronz dişliden oluşan bu garip nesnenin kasası, yüzeye çıkarıldığı anda dağıldı ve cihazın içindeki karmaşık yapı ortaya çıktı. Yapılan çalışmaların ardından bu aygıtın Ay, Güneş ve diğer gezegenlerin konumlarını hesaplamak ve istendiği anda bunların pozisyonlarına yönelik tahminlerde bulunmak için geliştirilen neredeyse şu ankiler kadar işlevsel bir alet olduğu anlaşıldı.

 Karşılaştırma

 Benzetme

 Örnekleme

Turizm; dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye gezmen (turist) çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümüdür. Turistik gezi, insanların sadece bir yerden bir yere gitmesi değil kültürel, ekonomik ve toplumsal olarak da iletişim içinde olmalarıdır. Turizm sayesinde insanlar hem diğer ülkelerin hem kendi ülkelerinde yaşadıkları bölgenin dışındaki güzelliklerin hem de geçmişte yaşamış olan insanların bırakmış oldukları kültürel mirasın farkına vararak gelecek kuşaklara daha yaşanılabilir bir dünya bırakmanın gerekliliğine inanarak hayata farklı açılardan bakabilirler.

 Tanımlama

 Benzetme

 Karşılaştırma

BİRLİKTE ÇÖZELİM

Aşağıdaki metinlerin olay, yer, zaman, şahıs unsurlarını verilen boşluklara yazınız.

Olay

Atatürk'ün arabası bozulunca Mehmetçikle arasında geçenler.

Yer

Askeri bölgeye giden yol.

Sonbaharın soğuk günlerinden bir gün askerî bölgeye giderken Atatürk'ün otomobili bozuldu.

– Yürüyelim, otomobil yapılıncaya arkadan gelsin, dedi.

Atamızla arkadaşları yürüdüler. İleriden Mehmetçik bağırdı:

– Dur. Kimsin?

Durdular, Mehmetçik geldi:

– Buralara Atamız gelecek. Geçmek yasaktır.

Ata güldü:

– İyi bak, Atatürk bana benzer mi?

Mehmetçik baktı, gözleri parladı.

– Benzemeye benzer ama askerlik bu, bir de onbaşım görsün, dedi.

Zaman

Sonbahar.

Şahıs Kadrosu

Atatürk, Mehmetçik, Atamızın arkadaşları.

Olay

Yoksul insanların da kahve içebilmeleri için insanların yaptığı iyilikler.

Yer

Venedik'te kenar mahallede bir kafe.

Venedik'te kenar mahallelerden birinde bir kafede kahvelerimizi içiyor, yağan karı seyrediyorduk. İçeri giren müşterilerden biri garsona "İki kahve, biri askıda." dedi, iki kahve parası vererek bir kahve içip gitti. Garson da duvardaki çiviye bir küçük kâğıt astı. Biraz sonra içeri iki kişi girdi, onlar da "Üç kahve, biri askıda." dediler, iki kahve içip, üç kahve parası ödeyip gittiler. Garson askıya yine küçük bir kâğıt astı. Bunun gün boyu böyle sürdüğü anlaşılıyordu. Biraz sonra kafeye üstü biraz eski püskü, belli ki yoksul bir adam girdi ve garsona "Askıdan bir kahve." dedi. Garson hemen bir kahve hazırladı ve yeni müşterinin önüne getirdi. Yoksul kişi kahvesini içtikten sonra para ödemedi çıkıp gitti. Garson ise duvardaki askıya taktığı kâğıtlardan birini kopardı, parçaladı, çöpe attı.

Zaman

Kış günü.

Şahıs Kadrosu

Müşteriler, garson, yoksul adam.

KARMA SORULAR

1. Atatürk'ün düşünce yapısını belirleyen; onun yaşadıkları, gözlemedikleri ve okuduklarıdır. Atatürk, daha öğrenci iken ülke sorunlarıyla ilgilenmiş, olaylardan sonuçlar çıkarmıştır. Halka dayanmayan yönetimlerin verdiği zararları yaşayarak görmüştür. Atatürk'ün düşünce yaşamını oluşturan önemli etkenlerden bir diğeri kültürdür. Kültür dendiğinde o toplumun dili, edebiyatı, güzel sanatları, sporu, ahlâkı, folkloru, gelenekleri ve yaşama biçimleri akla gelir. Atatürk, Türk halkının kültürünü gözlemlemiş, yapısal dönüşümlerde bu kültürü çıkış noktası almıştır.

Atatürk ile ilgili bu parçaya getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Atatürk'ün Siyasete Bakışı
B) Atatürk ve Kültür
C) Atatürk ve Toplum
D) Atatürk'ün Fikir Hayatı

2. Teknolojik gelişme çikrik makinesi ile beraber işsizliğe, ilaçlarla beraber yeni hastalıklara, tarımın modernleşmesi ile beraber toprağın fakirleşmesine, çamaşır makinesi gibi yaşamı kolaylaştıran cihazlarla beraber çevre kirliliği ve endüstriyel atıkların oluşmasına yol açmıştır. Teknolojik ilerleme sonucu doğal bir dünya ve yaşamdan yapay bir yaşama ve sanal bir dünyaya geçiş başlamıştır.

Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teknolojik gelişmeler hem insan yaşamına hem doğla çevreye yarardan çok zarar getirmiştir.
B) Teknolojik gelişmeler takip edilemeyecek hızda ilerlerken manevi değerler önemini yitirmektedir.
C) Teknolojik gelişmeler bir yandan hayatı kolaylaştırırken öte yandan insan ve çevre üzerinde olumsuz etkilere yol açar.
D) Teknolojik gelişmelerin ilerlemesi toplumlarda düzenin bozulmasına yol açmıştır.

1. **Paragrafın konusunu yazınız.**

Atatürk'ün düşünce yapısını belirleyen unsurlar.

2. **Paragrafın konusunu yazınız.**

Teknolojinin gelişmesinin çevreye verdiği zararlar.

KARMA SORULAR

3. (1) Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettiği tarihte Amerika kıtası henüz keşfedilmemişti. (2) Kıta 1507'de keşfedildi, ancak ABD 18. yy'ın sonlarına doğru kurulabildi. (3) Bugün ABD'de yeryüzündeki bütün kültürlere, ırklara mensup insanlar yaşamakta; bu insanlar farklı diller konuşmaktadır. (4) Bu gerçeği bilen ABD'li yöneticiler, sanatçılar ve bilim adamlarıyla bilinçli bir "milletleşme" gayreti içine girmişlerdir.

"Aralarında dil, tarih, kültür, ülke birliği bulunmayan insan topluluklarına millet denemez." cümlesi bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra getirilmelidir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olmaya uygundur?

- A) Çocukları yalnızlığa sürükleyen duygu eksikliğinin kaynağı güvendir.
 B) İnsan çaresiz anlarında gözünün önünde duran bu belirtileri göremeyebiliyor.
 C) Bazı konularda açıkça görüş bildirmekten işte bu sebeple korkuyoruz.
 D) Benzer durumlar ilerleyen yaşlarda da yaşanabiliyor.

5. Aşağıdaki seçeneklerde yer alan cümlelerle bir paragraf oluşturduğunda paragrafın üçüncü cümlesi hangisi olur?

- A) Yüzlerce eski mezun öğlenleri gelip orada yemek yemiştir.
 B) Harvard Üniversitesi'nin mezunlar derneğinin New York'ta bir şubesi varmış.
 C) Kapıdan girmiş ve vestiyerdeki görevliye şapkasını, paltosunu ve şemsiyesini uzatmış.
 D) Günlerden bir gün Harvard Üniversitesi rektörü New York'a işi düştüğünde oraya yemek yemeye gelmiş.

3. Paragrafa eklenecek cümlelerin ana düşüncesini yazınız.

Millet olabilmek ancak dil, tarih, kültür birliğiyle mümkündür.

4. Paragrafın giriş cümlesinin özelliklerini yazınız.

- Konunun yer aldığı cümledir.
- Ayrıntı verilmez.
- Kendisinden önce bir cümle daha olduğunu düşündürecek zamir, sıfat ya da edatlar bulunmaz.
- Bağlantı ögesi içermez.
- Bağlaçlarla başlamaz.

5. Paragrafın gelişme cümlesinin özelliklerini yazınız.

- Giriş cümlesinde anlatılanların açıklandığı, geliştirildiği cümle/cümlelerdir.
- Düşünceyi geliştirme yollarından bir ya da birkaçına başvurularak konu geliştirilir.
- Kendisinden önceki cümleye zamir, sıfat ya da edatlarla bağlanır.
- Bağlantı ögeleri bulunur.